

Оксана Висовень
(Переяслав-Хмельницький)

РЕЛІГІЙНА ТА ПРАВОЗАХИСНА ДІЯЛЬНІСТЬ ГЕОРГІЯ ПЕТРОВИЧА ВІНСА (1928-1998)

У статті, на основі спеціальної літератури, простежено життєвий шлях, релігійну та правозахисну діяльність відомого дисидента Георгія Петровича Вінса. Акцентується увага на тому, що Г.П. Вінс був однією із знакових фігур внутрішнього церковного дисидентського руху, який виник у середовищі Євангельських християн-баптистів на початку 1960-х рр. в УРСР, та відіграв важливу роль у відстоюванні конституційних прав і свобод віруючих-християн, які системно порушувалися тоталітарною владою, за що неодноразово був засуджений.

У ході дослідження вдалося з'ясувати, що: по-перше, визначальну роль на формування світогляду Г.П. Вінса справили його батьки – відомі релігійні дисиденти Петро Якович та Лідія Михайлівна Вінси, які допомогли йому стати не лише самодостатньою особою із гнучким розумом та волею, але й глибоко віруючою людиною, яка послідовно, аж до самопожертви, відстоювала свої релігійні переконання; по-друге, завдяки своїй активній релігійній та правозахисній діяльності Г.П. Вінс став однією зі знакових фігур внутрішнього церковного дисидентського руху; по-третє, головним сенсом життя Г.П. Вінса, де б він не знаходився (у цивільному житті, чи в місцях позбавлення волі, в засланні далеко від Батьківщини), стало проповідування слова Божого, активна участь у житті ЄХБ конфесії, відстоювання її засадничих цінностей: свободи релігійного виховання молоді, свободи проповідування, доброчинності.

Ключові слова: Георгій Петрович Вінс, релігійний дисидент, Євангельські християни-баптисти, конфесія, релігійна та правозахисна діяльність.

Георгій Петрович Вінс – одна із знакових фігур внутрішнього церковного дисидентського руху, який виник у середовищі Євангельських християнських баптистів на початку 60-х рр. XX ст. в радянській Україні. Г.П. Вінс був представником тієї частини ЄХБ громади, яка прагнула більшої автономії, ніж це було передбачено новим законодавством про релігійні культу 1961 р. Зокрема, вони виступали за свободу релігійного виховання дітей, свободу проповідування, доброчинності і т.д. Цей рух очолила Ініціативна група, а пізніше – Оргкомітет, який виступив за скликання Всеросійського з'їзду Євангельських християн-баптистів. У 1963 р. Г.П. Вінс був обраний Секретарем Оргкомітету та брав активну участь у важливих переговорах з Радою у справах релігійних культів при Раді міністрів СРСР. Загальнолюдські засадничі принципи, а саме свобода совісті та віросповідання, доброчинність, релігійне виховання молодого покоління, які відстоював у своїй діяльності Георгій Петрович, є визначальними та суспільно значимими для сьогодення. Тому вивчення його правозахисної та релігійної діяльності є важливою та актуальною темою для фахових дослідників.

Щоби об'єктивно дослідити релігійну та правозахисну діяльність Г.П. Вінса коротко розглянемо історіографічний доробок про нього. Радянська спадщина щодо його особи та діяльності головним чином рясніє звинуваченнями в порушенні релігійного законодавства про культу 1961 р., дармоїдстві, шкідництві. Водночас, спеціальної фахової праці про нього тоді написано не було; головним чином це були журнальні публікації, виступи прокурорів на судах, де Г.П. Вінс перебував у якості обвинуваченого (такі виступи оприлюднювалися в самвидавничій літературі ЄХБ) [2; 3]. Друга група публікацій про нього складається із

клопотань членів Ради родичів в'язнів до уряду СРСР, УРСР, правоохоронних органів, міжнародних організацій щодо захисту його прав або помилування, у той час коли Г.П. Вінс знаходився у місцях позбавлення волі [2; 3]. Лише з поваленням тоталітаризму дослідники значну увагу звернули на особу Г.П. Вінса: була опублікована література, присвячена історії ЄХБ періоду СРСР, церковному розколу ЄХБ в 1960-х рр., у контексті яких розглядається і особа діячі як одного з головних координаторів цього руху. Думка більшості дослідників зводиться до тези, що саме Г.П. Вінс був не лише секретарем Ради церков, а й її безпосереднім лідером та «інтелектуальним центром» [10; 11; 12; 13; 14; 15]. Важливими для нашого дослідження також є автобіографічні праці Георгія Петровича, які використовуються науковцями у дослідженнях причин і наслідків внутрішнього церковного розколу ЄХБ та діяльності Ради церков ЄХБ, вивченні методів репресій щодо її членів [4; 5; 6; 7; 8; 10]. Водночас, на сучасному етапі багато питань, пов'язаних із життєвим шляхом Г.П. Вінса, залишаються маловивченими. Тому головною метою статті є дослідження релігійної та громадсько-правозахисної діяльності дисидента Г.П. Вінса, як одного із феноменів суспільно-політичного життя УРСР 1960 – 1980-х рр.

Щоби комплексно дослідити поставлену проблему звернемося до його автобіографічних сторінок. Георгій Петрович народився у Благовещеньську в 1928 р. в сім'ї віруючих [4, с. 30]. Його батько Петро Якович, – дипломований баптистський проповідник, інтелектуал, за активну релігійну діяльність у період становлення сталінського тоталітаризму та войовничого атеїзму був, як і більшість активних баптистських церковнослужителів, неодноразово арештований радянськими каральними органами. Така політика щодо віруючих стала наслідком урядової постанови від 8 квітня 1929 р. «Про релігійні культи», коли був узятий курс на повне викорінення релігії в СРСР. За ці роки двічі переформулювалася стаття Конституції про свободу совісті (у травні 1929 р. і в 1936 р.) так, що ця свобода була зведена нанівець. За даними баптистів, у ці роки були відправлені до таборів близько 25 тисяч їхніх єдиновірців і близько 22 тисяч там загинули [1, с. 2]. Врешті у серпні 1937 р., коли синові Георгію виповнилося дев'ять років, за вироком трійки при НКВС Омської області Петро Якович був розстріляний. Георгій Петрович дізнався про це лише в 1995 р., коли знайомився зі справою батька в архіві ФСБ у Москві [14, с. 2].

На матір Лідію Михайлівну після арешту чоловіка почалися гоніння з боку органів ДПУ, вона була заслана до Сибіру, і в 1946 р., щоби вберегти сина Георгія та уникнути арешту, змушена переїхати до своєї рідні в Київ [14, с. 2]. У 1964-1967 рр. за активну участь та головування у Раді родичів в'язнів ЄХБ була ув'язнена в таборах. Звичайно, що вирішивши в такій родині, Г.П. Вінс сформувався не лише як самодостатня особистість з гнучким розумом та волею, але й як глибоко віруюча людина, яка послідовно відстоювала свої релігійні переконання. Ще наприкінці 1944 р., коли Георгію було 16 років, він прийняв рішення прийняти водне хрещення, яке було проведено 5 червня 1945 р. в сибірській річці Ом, і з того часу він офіційно вважався членом Всесвітньої Ради церков (РЦ ЄХБ) [4, с. 134-135]. Уже переїхавши в Україну, Георгій дізнався про смерть батька, ця звістка дуже засмутила юнака, проте укріпила його віру у правильності обраного ним шляху. Георгій Петрович описує ці події у своїх спогадах: «Восени 1946 року, вже в Києві, маму викликали з приводу її чергової заяви-запиту в управління НКВС з проханням повідомити про долю чоловіка. Співробітник МГБ повідомив їй: «Ваш чоловік, Вінс Петро Якович, був засуджений в 1937 році за антирадянську діяльність на 10 років таборів без права листування. Повідомляю вам, що Вінс Петро Якович помер у місцях ув'язнення». – Ви не могли б мені сказати, коли він помер, причину його смерті і де він похований? – запитала мама. – Цього я не можу вам сказати, а повідомляю тільки той факт, що він помер, – відповів співробітник МГБ. Цією сумною звісткою мама поділилася зі мною. «Прощай, батько! До зустрічі в Небі! Я хочу бути таким же, як ти – вірним Богові і любить Його», – з такими думками я сприйняв звістку про мученицьку смерть батька. Мені в той час було 18 років, я вчився у залізничному технікумі і весь вільний час проводив із друзями з церкви. Приблизно в той же час я вперше проповідував» [4, с. 144].

Далі було навчання в Київському політехнічному інституті за фахом «Інженер-економіст», одруження та батьківство для п'ятих дітей. Попри велику родину та роботу в науково-дослідному інституті, Г.П. Вінс продовжував активно займатися організаційною та проповідницькою діяльністю в лоні церкви ЄХБ. Водночас, його, як багатьох інших віруючих-християн, непокоїло те, що в їхній церкві назривала криза, спричинена намаганням тоталітарної влади повністю контролювати діяльність релігійних громад, що суперечило основним постулатам віри ЄХБ. Зокрема, з цього приводу Георгій Петрович у своїх спогадах писав: «На той час служителі ВСЄХБ жодне серйозне питання не сміли вирішувати без схвалення вищевказаних державних органів. Вони, власне, нічого й не вирішували: за них церковні питання вирішувалися владою, а служителі ВСЄХБ тільки оформляли ці рішення і проводили в життя. Це трагедія братства ЄХБ – кричуще порушення одного з основних євангельських принципів про відділення Церкви від держави, про що повелів Ісус Христос: «... віддайте кесарево кесарю, а Боже Богові» (Матв., 22: 21) [4, с. 153].

Крім того, Г.П. Вінс у спогадах оприлюднив власну версію причин внутрішнього розколу ЄХБ. Зокрема, він писав, що одним із завдань радянської влади на той час було прагнення якомога швидше створити в Радянському Союзі безрелігійне суспільство. У зв'язку з цим, під натиском владних органів, відповідальними служителями ВСЄХБ нібито добровільно, за особистою ініціативою, було прийнято «Нове положення ВСЄХБ» і «Інструктивний лист старшим пресвітерам» [4, с. 153]. Саме прийняття цих документів, на думку Георгія Петровича, позбавляло ЄХБ конфесію майбутнього, адже в одному із параграфів акцентувалася увага на тому, що «діти дошкільного і шкільного віку, як правило, на богослужіння допускатися не повинні» [10, с. 288]; також молодому поколінню не дозволялося приймати водне хрещення тощо. У 1961 р. ВСЄХБ провів у своєму апараті чистку, в результаті чого співробітники канцелярії, що мали по внутрішньо церковним питань власну думку, відмінну від загальноприйнятої установки, були звільнені або відправлені на пенсію [4, с. 153].

Ці обставини на початку 1960-х рр. призвели до розколу в середовищі баптистів. Георгій Петрович прийняв активну участь у створенні «Ініціативної групи», яка виступала проти низки документів, прийнятих керівництвом ВСЄХБ [6, с. 1]. Того ж року Георгія Петровича було звільнено з роботи в науково-дослідному інституті і він став мандрівним пастором. У 1963-1965 рр. за дорученням Оргкомітету він підписав численні скарги та листи в урядові установи і до віруючих, у тому числі з вимогою зустрічі з М. Хрущовим. Вигнаний із середовища «офіційних» баптистів м. Києва, Георгій Петрович об'єднав довкола себе київських ініціативників. Київська громада незабаром стала найчисельнішою і найактивнішою в Україні. Тоді ж почалися переслідування Г.П. Вінса з боку влади. Спочатку вони мали адміністративний характер – численні затримки, короткочасні арешти, обшуки та штрафи. Кримінальна справа проти Г.П. Вінса вперше була порушена у 1965 р., однак незабаром її закрили у зв'язку зі зміною релігійної політики після усунення М. Хрущова від влади. У вересні 1965 р. Г.П. Вінс взяв участь у зборах Оргкомітету, які постановили реорганізувати Всесвітню Раду церков. Там його було обрано секретарем Ради. На зборах було написано лист Голові ради міністрів СРСР О. Косигіну, в якому повідомлялося про створення Ради церков ЄХБ. Г.П. Вінс був одним з тих, хто поставив підпис під листом [7, с. 1].

За активну діяльність у Раді церков та участь у демонстрації в знак протесту проти репресій баптистів біля приміщення ЦК КПРС у Москві 19 травня 1966 р. Г.П. Вінс був арештований. 21-30 листопада того ж року разом з головою Ради церков ЄХБ Г.К. Крючковим засуджений Московським міським судом за ст. 142 ч. 2 КК РСФСР (порушення законів про відокремлення Церкви від держави) на 3 роки таборів загального режиму. Винним себе не визнав. Йому інкримінували організацію демонстрації 16-17 травня і поширення релігійної літератури, спонукання батьків-баптистів прилучати дітей до релігії [10, с. 288-289]. Як згадує Г.П. Вінс, особливо тяжкими в ув'язненні були літо, осінь і зима 1968 р., коли в

табір зачастили співробітники КДБ, які намагалися «переконати» його на співробітництво погрозами та новим терміном, але він відмовився. З 20 по 30 вересня голодував на знак протесту проти погроз [10, с. 289]. Через три роки, 19 травня 1969 р. Г.П. Вінс був звільнений і повернувся в Київ. У тому ж році на Тульській нараді переобраний секретарем РЦ ЄХБ. 24 серпня того ж року під виглядом обряду одруження двох членів Київського об'єднання церков РЦ ЄХБ скликав збори, у яких узяли участь понад 500 осіб. На зборах він ініціював створення видавництва «Християнин». Крім того, було засновано Раду родичів в'язнів – членів церков ЄХБ і бюлетень Ради. Георгій Петрович безпосередньо брав участь у виданні журналів «Братський листок», «Вісник спасіння», «Юність», у складанні Статуту РЦ ЄХБ та підручника на біблійні теми «Пісня пастуха», опублікував статті про мученицьку смерть в армії баптиста І.В. Моєсєєва, статті «Вірність» і «Великі принципи Біблії» [7, с. 2]. Його активна робота була помічена каральними органами, тому у січні 1970 р. відбувся суд; цього разу Г.П. Вінс отримав умовно 1 рік як «дармоїд» з відрахуванням 10 % заробітної плати та визначеним місцем роботи на одній з київських фабрик [7, с. 2]. Попри постійний нагляд з боку правоохоронних органів Г.П. Вінс не припинив організаційну та проповідницьку діяльність. Так, 24 січня 1970 р. у селищі Борове Київської обл. і 10 червня того ж року в Пушєводицькому лісі під Києвом ним були організовані збори, де він виступив із проповідями, а уже 28 серпня заявив протест Київській прокуратурі у зв'язку з порушенням проти нього справи і повідомив, що полишає роботу, дім і йде в підпілля. У відповідь на таку поведінку почалися репресії, зокрема 29 листопада того ж року Г.П. Вінс був заочно засуджений за «дармоїдство», а у березні 1974 р. був заарештований на Уралі. Йому було висунуто звинувачення за ст. 138 ч. 2 (порушення законів про відокремлення церкви від держави), 187-1 («наклепи на радянський державний і суспільний лад»), 209 ч. 1 (посягання на особу під виглядом виконання релігійних обрядів) КК УРСР. Слідство провадилося в м. Києві. 31 січня 1975 р. Київським обласним судом Г.П. Вінса було засуджено на 5 років таборів і 5 років заслання з конфіскацією майна. На суді діяч відмовився від адвоката-атеїста і просив запросити як захисника норвезького юриста Герема. Крім того, Георгій Петрович заявив ще 17 клопотань, серед них: направити запит до Ради у справах релігій при РМ СРСР про справжню причину ліквідації Спільки баптистів у 1935 р. та оголосити відповідь у суді; повідомити, скільки віруючих засуджено за віру і померли в неволі з 1929 р. до січня 1975 р. Натомість суд відхилив усі клопотання. Г.П. Вінс заявив відвід усьому складові суду і відмовився від участі в процесі. До початку процесу 12 діб голодував. Прокурор розпочав свою промову з того, що Конституція СРСР гарантує свободу сумління, і що Ленін заповідав боротися з віруючими тільки ідейно, разом з тим зажадав 5 років таборів і 5 років заслання. Суд задовольнив вимогу прокурора. Винним себе у вчиненні злочину Георгій Петрович не визнав. Тяжке покарання відбував у Якутії, сел. Табага, уст. ЯД 40/7 [7, с. 2].

Після таких утисків та поневірянь ім'я Г.П. Вінса стало відоме не тільки в дисидентських колах СРСР, але й за кордоном. Так, у жовтні 1976 р. Палата представників конгресу США схвалила резолюцію з закликом до керівництва СРСР звільнити Г.П. Вінса. Група французьких адвокатів, що приїхала до Києва, марно домогалася зустрічі з керівництвом МВС, щоб поговорити про справу Г.П. Вінса. В СРСР А.Д. Сахаров, Г. Под'япольський, С.О. Ковальов і Т. Великанова звернулися з відкритим листом на захист Г.П. Вінса до Всесвітньої Ради Церков і Міжнародної Амністії. З таким же зверненням, адресованим Папі Римському, виступив московський Християнський комітет захисту прав віруючих в СРСР [7, с. 2]. Натомість у таборі адміністрація всіляко знущалася з Г.П. Вінса, зокрема вилучивши у нього Біблію, зберігала її на складі, на руки не видавала, мотивуючи тим, що ув'язнені мають право користуватися тільки книгами, виданими в СРСР, а це закордонне видання. Привезену влітку 1976 р. дружиною на побачення Біблію, що видана в СРСР, відповідальний працівник КДБ Якутії пообіцяв передати Г.П. Вінсу, але восени книга повернулася в Київ поштовою бандероллю з листом, підписаним тим самим працівником: «Оскільки ця книга суперечить духові марксизму-ленінізму, вона не може бути допущена в місця позбавлення волі» [7, с. 3].

У січні 1977 р. Г.П. Вінс знову звернувся до прокуратури з проханням дозволити тримати при собі Біблію і знову одержав відмову. Того ж року за Г.П. Вінса почав клопотати А.Д. Сахаров, зокрема він звернувся до Президента США Дж. Картера з проханням допомогти негайно звільнити політв'язнів, які потерпають від хвороб. У доданому списку було й прізвище Г.П. Вінса [1, с. 14]. З аналогічним проханням звернулася до президента США і родина Г.П. Вінса. Довге перебування в місцях позбавлення волі, постійний моральний тиск призвів до загострення хронічних хвороб Георгія Петровича. Так, у лютому 1977 р. він два тижні провів у Якутській обласній лікарні МВС у зв'язку з приступами стенокардії, гіпертонії, що почастишали, хворобою нирок, кровотечею ясен, фурункульозом як наслідком виснаження й авітамінозу. Наприкінці 1978 – на початку 1979 рр. Г.П. Вінса двічі возили до Москви, де утримували у в'язниці Лефортово [14, с. 6]. Нарешті, уночі з 27 на 28 квітня 1979 р. у Нью-Йоркському аеропорту ім. Кеннеді Георгій Петрович був обміняний разом з чотирма політв'язнями на радянських громадян – колишніх службовців ООН, звинувачених у шпигунстві. Жоден з п'ятерох не знав про майбутній обмін, згоди ні в кого не питали – акція була оформлена як позбавлення їх радянського громадянства і видворення з країни. Відповідний указ був зачитаний кожному в Лефортовській в'язниці в Москві [6, с. 2]. І лише 13 червня 1979 р. його родина в повному складі (8 осіб) вилетіла в США для возз'єднання з Георгієм Петровичем. Рада церков ЄХБ підтвердила, що він і в еміграції залишається секретарем Ради й одночасно є її закордонним представником. Задля цього Г.П. Вінсом було організовано зарубіжне представництво Ради Церков ЄХБ у США (штат Індіана). Його мати Лідія Михайлівна Вінс стала зарубіжним представником Ради родичів в'язнів ЄХБ [8, с. 5].

Завдання їх спільного представництва – оперативно інформувати західну громадськість та уряди Гельсінкських країн про становище баптистів у СРСР, організовувати допомогу із Заходу гнаним віруючим і громадам. Багаторічна правозахисна діяльність баптистів сприяла виходу їх з ізоляції і в середині країни, їхнім контактам з правозахисниками, що в силу специфіки радянських умов було, можливо, не менш важко, ніж подолати міжнародну дезінформацію [1, с. 13]. Задля цього Георгій Петрович зустрічався з впливовими особами, проводив зустрічі з одновірцями, виступав у засобах масової інформації тощо. Такими діями він намагався привернути увагу громадськості світу до проблем віруючих, надати юридичну підтримку тим, хто потерпав від репресій в СРСР. У 1982 р. Г.П. Вінс здійснив візит до президента США Р. Рейгана, де обговорював питання порушення права свободи совісті в СРСР. Окрім того Г.П. Вінсом була заснована місія, яка займалася перекладом на російську мову християнської літератури та доставкою її (в першу чергу Біблій) у Радянський Союз [11, с. 158]. З одного боку, це призвело до активізації дій зарубіжних урядів і громадськості, спрямованих на поліпшення становища віруючих у радянській країні, з іншого боку, чим активніше діяв Г.П. Вінс за кордоном, тим жорстокішими були репресії щодо його братів по вірі за «залізною завісою», оскільки влада звинуватила їх у контактах з імперіалістичними колами. Голова РЦ ЄХБ Г.К. Крючков особисто звернувся до нього з прохання припинити «займатися політикою та ходити до президентів» [11, с. 158]. Уже в 1988 р. зарубіжне представництво, очолюване Георгієм Петровичем, було закрито Радою церков ЄХБ в односторонньому порядку. Під цим рішенням стояли підписи Голови Ради церков ЄХБ Г.К. Крюčkova, його замісника П.В. Румчака та секретаря Н.Г. Батурина. Причиною такого рішення стала недовіра РЦ ЄХБ до благодійницької діяльності Г.П. Вінса, зокрема, головним чином, це стосувалося його місій в помісні церкви, які він проводив без згоди центру [15, с. 157].

Водночас, його діяльність принесла і позитивні результати, зокрема, надавалася юридична та матеріальна підтримка багатьом сім'ям віруючих-християн, які відбували терміни покарання. У 1989 р. було реабілітовано його батька. Крім того, в Америці вийшла перша частина книги Г.П. Вінса «Стежкою вірності». А 15 серпня 1990 р. Г.П. Вінсу і ще кільком особам, висланим за межі Радянського Союзу за свої релігійні або політичні переконання, було відновлено радянське громадянство, і в листопаді того ж року він отримав

можливість відвідати СРСР [15, с. 157]. Георгій Петрович до кінця свого життя не припиняв активну проповідницьку та благодійницьку діяльність на теренах колишнього СРСР. Проте здоров'я, підірване в період гонінь та ув'язнень, все більше давало про себе знати, і 11 січня 1998 р. після тривалої невиліковної хвороби Г.П. Вінс помер у США [10, с. 290].

Таким чином, визначальну роль на формування світогляду Г.П. Вінса справили його батьки – відомі релігійні дисиденти Петро Якович та Лідія Михайлівна Вінси, які допомогли йому стати не лише самодостатньою особистістю з гнучким розумом та волею, але й глибоко віруючою людиною, яка послідовно, аж до самопожертви, відстоювала свої релігійні переконання. Завдяки своїй активній релігійній та правозахисній діяльності Г.П. Вінс став однією із знакових фігур внутрішнього церковного дисидентського руху, який виник у середовищі Євангельських християн-баптистів на початку 60-х рр. XX ст. в радянській Україні. Сенсом життя Г.П. Вінса, де б він не знаходився (в цивільному житті, в місцях позбавлення волі, в заслання далеко від Батьківщини) стало проповідування слова Божого, активна участь у житті конфесії ЄХБ, відстоювання її засадничих цінностей: свободи релігійного виховання молоді, свободи проповідування, добродійності, а також юридична підтримка братів по вірі, які потерпали від репресій карально-репресивних органів в тоталітарних умовах.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Алексеева Л. История инакомыслия в СССР [Електронний ресурс] / Л. Алексеева. – 1992. – Режим доступу: uhlib.ru/istorija/istorija_inakomyslija_v_SSSR/_24.php. – Заголовок з екрану.
2. Бюллетень № 32 Совета Родственников узников Евангельских христиан-баптистов в СССР. – М., 1976. – 60 с.
3. Бюллетень № 39 Совета Родственников узников Евангельских христиан-баптистов в СССР. – М., 1977. – 60 с.
4. Винс Г.П. Тропой верности / Г.П. Винс. – [2 изд., перераб и доп.]. – СПб.: Библия для всех, 1997. – 308 с.
5. Винс Георгий Петрович (1928-1998) // Молитва Единство Любовь: Христианский журнал церкви «Храм Спасения». – 2010. – № 9. – С. 1-5.
6. Винс Георгий Петрович [Електронний ресурс] / Георгий Петрович Винс. – 2012. – Режим доступу: omop.su/article/49/32523.html. – Заголовок з екрану.
7. Винс Георгий Петрович [Електронний ресурс] / Георгий Петрович Винс. – Режим доступу: http://olexa.org.ua/ukr/persons/g_vins.htm. – Заголовок з екрану.
8. Воспоминание о ГУЛАГЕ и их авторы [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sakharov-center.ru/asfcd/auth/?t=author&i=868>. – Заголовок з екрану.
9. История евангельских христиан-баптистов в СССР. – М.: ВСЕХБ, 1989. – 624 с.
10. Коваленко Л. Облако свидетелей Христовых 5-е издание (72 биографии с фотографиями) / Л. Коваленко. – К.: Центр Христианского Сотрудничества, 2006. – 381 с.
11. Коцур В.П. В ім'я свободи совісті (до питання боротьби радянської тоталітарної систем із релігійним дисидентством) / В.П. Коцур, О.І. Висовень. – Переяслав-Хмельницький: ФОП Лукашевич О.М., 2013. – 227 с.
12. Лахно О. Церковна опозиція євангельських християн-баптистів в Україні (1940-1980-ті роки) / О. Лахно. – Полтава : Друкарська майстерня, 2009. – 285 с.
13. Панич О. До питання про причини розколу євангельських християн-баптистів у 1960-х роках / О. Панич // Історія релігій в Україні. Науковий щорічник. – Львів: Логос, 2007. – Кн. 1. – С. 704-710.
14. Попов В.А. Дело и судьба Георгия Винса [Електронний ресурс] / В.А. Попов. – Режим доступу: http://www.ng.ru/ng_religii/2008-09-17/8_vins.html. – Заголовок з екрану.
15. Решетников Ю. Обзор истории евангельско-баптистского братства в Украине / Ю. Решетников, С. Санников. – Одесса, Богомыслие, 2000. – 348 с.

REFERENCES

1. Alekseyeva L. Istoriya inakomyslennya v SRSR [Elektronnyy resurs] / L. Alekseyeva. – 1992. – Rezhym dostupu: [uhlib.ru > istorija / istorija_inakomyslija_vSSSR/_24.php](http://uhlib.ru/istorija/istorija_inakomyslija_vSSSR/_24.php). – Tema z ekranakh.
2. Byuleten № 32 Rady Rodychiv v'yazniv Evanhelskikh khrystyian- baptystiv u SRSR. – Moskva. – 1976. – 60 s.
3. Byuleten № 32 Rady Rodychiv v'yazniv Evanhelskikh khrystyian- baptystiv u SRSR. – Moskva. – 1976. – 60 s.
4. Vins H.P. Stezhkoyu vironosti / H.P.Vins . – 2 yzd., Pererab i dop. – SPb. : Bibliya dlya vsikh, 1997. – 308 s.
5. Vins Heorhiy Petrovych (1928-1998) / Molytva Yednist Lyubov: Khrystyianskyy zhurnal tserkvy « Khram Spasinnya ». – 2010 . – № 9 . – S.1 -5.
6. Vins Heorhiy Petrovych [Elektronnyy resurs] / Heorhiy Petrovych Vins . – 2012 . – Rezhym dostupu : [omop.su > article/49/32523.html](http://omop.su/article/49/32523.html) . – Tema z ekranakh.
7. Vins Heorhiy Petrovych [Elektronnyy resurs] / Heorhiy Petrovych Vins. – Rezhym dostupu: http://olexa.org.ua/ukr/persons/g_vins.htm. – Tema z ekranakh.
8. Spohad pro HULAHu i yikhni avtory [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.sakharov-center.ru/asfcd/auth/?t=author&i=868>. – Tema z ekranakh.
9. Istoriya yevanhelskikh khrystyian- baptystiv u SRSR. – M.: VSEKHB, 1989. – 624 s.
10. Kovalenko L. Oblik svidkiv Khrystovykh 5-e vydannya (72 biohrafii z fotohrafiiamy) / L. Kovalenko. – K.: Tsent Khrystyianskoho Spivrobitnytstva , 2006. – 381 s.
11. Kotsur V.P. U imya svobody sovisti (do pytannya Borotby Radyanskoyi totalitarnoyi system z relihiynim dysydenstvo) / V.P. Kotsur, O.I. Vysoven. – Pereyaslav-Khmelnitskyy: FOP Lukashevych O.M., 2013. – 227 s.
12. Lakhno O. Tserkovna opozytsiya yevanhelskikh khrystyian- baptystiv v Ukrayini (1940 - 1980 -ti roky) / O. Lakhno. – Poltava : Drukarska maysternya, 2009. – 285 s.
13. Panych O. Do pytannya pro prychny rozkol yevanhelskikh khrystyian- baptystiv u 1960-kh rokakh / O. Panych // Istoriya relihiy v Ukrayini. Naukovyy shchorichnik . – Lviv: Lohos, 2007. – Kn. 1. – S. 704-710.
14. Popov V.A. Sprava i dolya Heorhiya Vinsa [Elektronnyy resurs] / V.A. Popov. – Rezhym dostupu: http://www.ng.ru/ng_religii/2008-09-17/8_vins.html. – Tema z ekranakh.
15. Reshetnikov Yu. Ohlyad istoriyi yevanhelsko-baptystskoho Bratstva v Ukrayini / Yu. Reshetnikov, S. Sannikov. – Odesa: Bohomysliye, 2000. – 348 s.

Высовень О. Религиозная и правозащитная деятельность Георгия Петровича Винса (1928-1998).

В статье, на основе специальной литературы, прослеживается жизненный путь, религиозная и правозащитная деятельность известного диссидента Георгия Петровича Винса. Акцентируется внимание на том, что Г.П. Винс был одной из знаковых фигур внутри церковного диссидентского движения, возникшего в среде евангельских христиан-баптистов в начале 1960-х гг. в СССР, и сыграл важную роль в отстаивании конституционных прав и свобод верующих-христиан, которые системно нарушались тоталитарной властью, за что неоднократно был осужден.

В ходе исследования удалось выяснить, что: во-первых, определяющую роль на формирование мировоззрения Г.П. Винса осуществили его родители – известные религиозные диссиденты Петр Яковлевич и Лидия Винсы, которые помогли ему стать не только самостоятельной личностью с гибким умом и волей, но и глубоко верующим человеком, который последовательно, вплоть до самопожертвования, отстаивал свои религиозные убеждения; во-вторых, благодаря своей активной религиозной и правозащитной деятельности Г.П. Винс стал одной из знаковых фигур внутри церковного диссидентского

движения; в-третьих, главным смыслом жизни Г.П. Винса, где бы он ни находился (в гражданской жизни, или в местах лишения свободы, или в ссылке далеко от Родины), стало проповедование слова Божия, активное участие в жизни ЕХБ конфессии, отстаивание ее основополагающих ценностей: свободы религиозного воспитания молодежи, свободы проповеди, благотворительности.

Ключевые слова: Георгий Петрович Винс, религиозный диссидент, Евангельские христиане-баптисты, конфессия, религиозная и правозащитная деятельность.

Vysoven O. Heorhii Petrovych Vins' religious and remedial activity (1928-1998).

The article deals with biography, religious and remedial activity of famous nonconformist Heorhii Petrovych Vins. It is highlighted that he was one of the most remarkable person in the inner church nonconformist movement which appeared in Gospel Christian-baptist environment in early 1960s in USSR and had an important role in struggle for constitutional rights of pious Christians which were broken constantly by totalitarian government and for that actions he was condemned repeatedly.

In the process of investigation we made such conclusions: firstly, H.Vins' parents had great influence on his formation – his parents, Petro Yakovych and Lidiya Myhailivna Vins, were famous nonconformists, they helped him to become not only self-sufficient person but also very pious man who was able to sacrifice himself in order to defend his beliefs; secondly, grace to his active religious and remedial activity H. Vins became one of the remarkable person of the inner church nonconformist movement which appeared in the surroundings of Gospel Christian-baptists in early 60s of XX century in the soviet Ukraine; thirdly, the sense of H. Vins life was to preaching of God's word, to take an active part in the activity of Gospel Christian-baptists creed, to defend it's values.

Key words: Heorhii Petrovych Vins, nonconformist, Gospel Christian-baptists, creed, religious and remedial activity.

Одержано 27.03.2014.